

РЕЙ БРЕДЪРИ СЛЕДВАЩИЯТ В РЕДИЦАТА

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2008

chitanka.info

Беше малка карикатура на градски площад. Е, имаше следните свежи съставки — приличаща на кутия за сладкиши естрада, на която в четвъртък и неделя вечер разни хора свиреха оглушително; хубави боядисани в зелено бронзови пейки, украсени с всевъзможни орнаменти; хубави тротоари със сини и розови плочки — сини като наскоро гримирани женски очи, розови като скрити женски прелести; и хубави дървета, подстригани по френски маниер и приличащи на кутии за шапки. Общо взето, от прозореца на хотела всичко това приличаше на френска вила от края на деветдесетте, стига човек да има доста буйно въображение. Но не, това бе Мексико! А площадът се намираше в малко колониално градче с чудесна щатска опера (където срещу две песос можеха да се видят филми като „Распутин и императрицата“, „Голямата къща“, „Мадам Кюри“, „Любовна история“ или „Мама обича тате“).

Бе сутрин. Джоузеф излезе на напечения от слънцето балкон и коленичи до решетката, насочил малкия си фотоапарат. От банята се чуваше шуртене на вода.

— Какво правиш? — разнесе се гласът на Мари.

— Снимка — промърмори той под нос.

Тя попита отново. Той натисна копчето, стана, превъртя лентата и присви очи.

— Снимам градския площад. Господи, как само крецяха снощи! Не успях да мигна до два и половина. Ама че късмет — да пристигнем точно когато местният Ротари Клуб си организира гуляй.

— Какви са ни плановете за днес? — попита тя.

— Ще идем да видим мумиите — отвърна той.

— О — рече тя. Последва дълго мълчание.

Той влезе, остави фотоапарата и запали цигара.

— Ако не ти се ходи, ще ида сам.

— Не — каза тя, не много високо. — Ще дойда. Искаше ми се само да можем да забравим цялата тази работа. Виж само какво хубаво малко градче.

— Гледай! — възкликна той, доловил някакво движение с периферното си зрение. Забърза към балкона и спря, напълно забравил за цигарата между пръстите си. — Мари, ела бързо!

— Бърша се — каза тя.

— Побързай, моля те — развълнувано я подкани той, без да откъсва поглед от улицата.

Чу зад себе си движение, долови миризма на сапун, мокра кожа, кърпа и одеколон; Мари застана до него.

— Не мърдай, за да мога да гледам — предупреди го. — Гола съм. Какво е това?

— Гледай! — възкликна той.

По улицата се движеше някаква процесия. Водеше я мъж с пакет на главата. Зад него вървяха жени в черни ребозо^[1], белеха портокали със зъби и плюеха корите на улицата; до тях вървяха малки деца, а пред тях — мъже. Някои ядяха захарна тръстика — гризяха кората, докато не се разцепваше, след което я разчупваха на големи парчета, за да стигнат до вкусната среда и да изсмучат сочните жили. Общо бяха петдесетина души.

— Джо — каза Мари зад него и го хвана за ръката.

Пакетът на главата на мъжа начело на процесията не беше обикновен. Беше покрит със сребърен сатен, сребърни ресни и сребърни розети. Човекът го придържаше леко с една ръка.

Това бе погребение, а пакетът — ковчег.

Джоузеф погледна жена си.

Беше бяла като мляко. Розовият цвят от банята бе изчезнал. Сърцето ѝ се бе свило, сякаш вътре имаше вакуум. Пристъпи бързо до остъклената врата и се загледа как хората вървят, как ядат плодове, как си говорят и тихо се смеят. Напълно бе забравила, че е гола.

— Някое малко момче или момиче се е преселило в един по-добър свят — каза той.

— Къде... къде я носят?

Изборът на женски род не ѝ се виждаше необичаен. Вече си бе представила, че тя самата е в малкия като колет пакет, като щайга неузрели плодове. Точно в този момент я носеха нагоре по склона в смазваща тъмнина, като костилка в праскова, мълчалива и ужасена; ръката на баща ѝ докосва ковчега отвън, а вътре е съвсем тъмно и тихо.

— Към гробището естествено, къде другаде — каза той, обвит в облак цигарен дим.

— *Гробището?*

— Много добре знаеш, че в градчета като това има само едно гробище. Обикновено не се бавят много. Момиченцето сигурно е

умряло само преди няколко часа.

— Няколко часа... — Мари се извърна — нелепа, съвсем гола, с кърпа в отпуснатите си ръце. Тръгна към леглото. — Само допреди няколко часа е била жива, а сега...

— А сега бързат да я отнесат нагоре по хълма. Тукашният климат не е благоприятен за мъртвите. Горещо е, няма балсамиране. Трябва да приключват по-бързо.

— Но в *онова* гробище, в онова ужасно място... — Гласът ѝ идваше сякаш много отдалеч.

— А, мумиите — каза той. — Не мисли за това.

Тя седеше на леглото и поглеждаше кърпата в скута си. Очите ѝ сякаш бяха слепи като кафявите зърна на гърдите ѝ. Не виждаше нито него, нито стаята. Джоузеф знаеше, че ако ѝ щракне с пръсти или се изкашля, тя дори няма да вдигне поглед.

— Ядяха плодове и се смееха.

— Пътят до гробището е дълъг.

Тя потръпна конвулсивно като риба, опитваща се да се освободи от дълбоко глътнатата кука. Той се облегна и я загледа, сякаш разглеждаше лоша скулптура; целият критика, спокойствие, безразличие. Тя се запита разсеяно какво общо имат ръцете му с извивките на тялото ѝ. Определено това не бе тялото, което бе гледал навремето. Онова си бе отдавна отишло. Сякаш някой скулптор по невнимание бе излял вода върху глина и вече не можеше да върне предишните ѝ форми. За да оформиш глината, трябва да я затоплиш с ръце, да изсушиш влагата с топлина. Помежду им вече го нямаше онова хубаво слънчево лято. Нямаше топлина да прогони застаряващата влага, която се събираше и караше гърдите и тялото ѝ да увиснат. Чудно и страшно е да гледаш колко бързо съдът събира толкова много самоунищожителна вода в клетките си при липса на топлина.

— Не ми е добре — каза тя. Легна и се замисли. — Не ми е добре — повтори, когато той не реагира. След още минута-две се надигна. — Джо, нека не оставаме тук втора вечер.

— Но градчето е великолепно.

— Да, но вече видяхме всичко. — Тя стана. Знаеше какво следва. Нещо весело, нещо игриво, нещо окуражаващо, нещо съвсем фалшиво и изпълнено с надежда. — Можем да идем в Пацкуаро. Ще стигнем за

нула време. Не е нужно да събираш багажа, скъпи, аз ще го събера! Ще вземем стая в Дон Пасада. Казват, че е прекрасно малко градче...

— Това е прекрасно малко градче — отбеляза той.

— По всички сгради пълзят бугенвилии...

— Това — той посочи едни цветя край прозореца — са бугенвилии.

— ... и ще ходим на риба, нали обичаш да ловиш риба — бързо добави тя. — И аз също ще ловя, ще се науча, честна дума, винаги съм *искала* да се науча! Казват, че индианците тараскани са с почти монголоидни черти и не говорят много испански, а после можем да идем в Парикутин, дето е близо до Уруапан, там могат да се намерят едни от най-хубавите лакирани кутийки. Ще е забавно, Джо. Аз ще събера багажа. Ти просто...

— Мари.

Спря я с една дума, докато тя бързаше към вратата на банята.

— Да?

— Не каза ли, че не ти е добре?

— Не се чувствах. Не се чувствам. Но като си помислих за всички онези страхотни места...

— Не сме видели и една десета от това градче — логично обясни той. — Горے на хълма има статуя на Морелос — исках да я снимам, както и френската архитектура нагоре по улицата... пропътувахме триста мили, тук сме от един ден, а сега ти искаш да се втурнем някъде другаде. Вече платих за още една нощувка...

— Можеш да си върнеш парите — каза тя.

— Защо искаш да избягаме оттук? — попита той, гледаше я с престорена наивност. — Не ти ли харесва градчето?

— Просто е великолепно — каза тя и на бялото ѝ лице се появи слаба усмивка. — Толкова е зелено и хубаво.

— Е, тогава ще останем още един ден. Ще ти хареса. Решено е.

Тя понечи да заговори.

— Да? — попита той.

— Нищо.

Затвори вратата на банята след себе си. Чу се как отваря аптекката. Потече вода. Явно взимаше нещо за стомах. Той отиде до вратата.

— Мари, мумиите ли те притесняват?

— Мммне — отвърна тя.

— Значи е заради погребението?

— Ммм.

— Защото ако си наистина уплашена, веднага ще събера багажа.

Знаеш го, скъпа.

Зачака.

— Не, не съм уплашена — каза тя.

— Браво на момичето.

Гробището бе оградено от дебела кирпичена стена; в четирите му ъгъла малки ангели разперваха каменни криле, а главите им бяха покрити с курешки, в ръцете им имаше амулети от същата субстанция, лицата им определено бяха луничави.

Джоузеф и Мари се изкачиха на хълма, нагазили в топлото течение на слънчевата светлина, която струеше като някаква река. Като се поддържаха един друг, стигнаха до портала, отвориха желязната испанска решетка и влязоха.

Бяха минали няколко дни от празника El Dia de los Muertos, или Деня на мъртвите, и навсякъде се развяваха ленти и различни блестящи материи, подобно на безумно разрошени коси — по надгробните камъни, по издяланите на ръка и грижливо полирани разпятия и гробници, приличащи отдалеч на мраморни ковчезета. Имаше статуи, замръзнали в ангелски пози над гробовете, сложно украсени надгробни камъни с човешки ръст с ангели по краищата, както и нелепо големи гробници, приличащи на кровати, изнесени да се сушат след някой нощен инцидент. А в четирите стени на гробището имаше ниши с ковчези в тях, затворени с мраморни плочи и гипс, върху които бяха изсечени имената и имаше тенекиени изображения — евтини портрети на покойниците. Тук-там към тях бяха прикрепени различни дреболии, които са им били любими приживе — сребърни амулети, сребърни ръце, крака и тела, сребърни чашки, сребърни кучета, сребърни църковни медальони, червени и сини ленти. На някои места имаше рисунки, изобразяващи покойника да се възнеся в небето в ръцете на ангели.

Когато се вгледаха по-внимателно в гробовете, забелязаха останките от Фиестата на Смъртта. Малки капчици засъхнал восък по камъните от запалените свещи, увехнали орхидеи, лежащи като

смачкани червени и пурпурни тарантули върху млечнобелите камъни — някои изглеждаха ужасяващо сексуални, макар и отпуснати и изсъхнали. Имаше рамки от листа на кактуси, бамбук, тръстика и диви грамофончета. Изсъхнали венци от гардении и мъртви бугенвиллии. Земята приличаше на пода на бална зала след диви танци, напусната на бегот от празнуващите — изоставени разбутани маси, конфети, свещи, ленти и потайни мечти.

Двамата стояха в топлото умълчано гробище, сред камъните, между стените. В един далечен ъгъл видяха някакъв дребен мъж с високи скули, бяла кожа, издаваща испански произход, дебели очила, черно палто, сива шапка, сиви негладени панталони и грижливо завързани обувки. Вървеше между гробовете, сякаш наглеждаше нещо или другия мъж в комбинезон, който работеше наблизо с лопата. Под лявата си мишница мъжът с очилата бе пъхнал тройно сгънат вестник, а ръцете му бяха прибрани в джобовете.

— *Buenos días, señora y señor!* — каза той, когато най-сетне ги забеляза и тръгна към тях.

— Това ли е мястото с *las momias*? — попита Джоузеф. — Наистина ли ги има, или са само измислица?

— *Si*, мумиите — каза мъжът. — Има ги и са тук. В катакомбите.

— *Por favor. Yo quiero veo las momias, si?*

— *Si, señor.*

— *Me español es mucho estúpido, es muy malo* — извини се Джоузеф.

— Не, не, сеньор. Говорите много добре! Отгук, моля.

Поведе ги между покритите с цветя камъни към една гробница край сенките на стената. Тя бе голяма и плоска, покрита с чакъл, с малка дървена вратичка с катинар. Катинарът беше отключен. Вратата се отвори със скърцане и видяха кръгла дупка със спирална стълба, която се спускаше надолу.

Преди Джоузеф да успее да направи и крачка, жена му стъпи на първото стъпало.

— Стой — каза той. — Аз ще мина отпред.

— Не, всичко е наред — каза тя и се запуска надолу, докато земята и тъмнината не я погълнаха. Движеше се внимателно — стъпалата бяха тесни и за детски крак. Стана тъмно и не след дълго тя чу пазака, който се спускаше след нея. Отново се появи светлина.

Озоваха се в дълъг варосан коридор на двайсет стъпки под земята, слабо осветен от няколко малки готически прозореца високо в сводестия таван. Коридорът бе дълъг петдесет метра; отляво завършваше с двойна остъклена врата със знак „вход забранен“. В десния край имаше голяма купчина бели пръчки и обли бели камъни.

— Войниците, които са се сражавали за отец Морелос — каза пазачът.

Отидоха при голямата купчина. Костите бяха внимателно подредени една до друга като дърва, а върху тях имаше купчина изсушени черепи.

— Нямам нищо против черепите и костите — рече Мари. — В тях няма нищо дори смътно човешко. Не се страхувам от тях. Приличат ми на нещо като насекоми. Ако някое дете израсне, без да знае, че вътре в него има скелет, костите няма да му говорят нищо, нали? Същото е и с мен. Всичко човешко е било свалено от тези неща. Не е останало нищо познато, което да ужасява. За да бъде нещо ужасно, то трябва да е претърпяло промяна, която да разпознаеш. А тези не са се променили. Пак са си скелети, каквито са били и преди. Променената част е изчезнала, така че няма какво да се гледа. Не е ли интересно?

Джоузеф кимна.

Мари вече бе насъбрала доста кураж.

— Е, да видим и мумиите — каза тя.

— Оттук, сеньора — каза пазачът.

Отдалечиха се от купчината и след като Джоузеф му плати едно песо, той отвори широко остъклената врата. Пред тях се появи още по-голям слабо осветен коридор, в който стояха хора.

Чакаха в дълга редица под сводестия таван — петдесет и пет покрай едната стена, петдесет и пет покрай другата и пет в самия край на коридора.

— Господи! — възкликна Джоузеф.

Приличаха на предварителни заготовки на скулптор — телен скелет, първи сухожилия от глина, загатнати мускули, тънка кожа. Сто и петнайсет недовършени статуи.

Бяха с цвят на пергамент и кожата сякаш бе опъната от кост на кост, за да се суши. Телата бяха непокътнати, само влагата от тях бе

изчезнала.

— От климата е — обясни пазачът. — Той ги запазва. Много е сух.

— От колко време са тук? — попита Джоузеф.

— Някои от една година, някои от пет, от десет, а някои — и от седемдесет.

Беше ужасно. Поглеждаш първия мъж отдясно, закачен и вързан с тел за стената, гледката не ти понася и погледът ти се отмества върху жената до него, която е направо невероятна, после към друг мъж, от който ти призлява, после жена, която сякаш много съжалява, че е мъртва и се намира на място като това.

— Защо са тук? — попита Джоузеф.

— Защото роднините им не са платили наема за гробовете.

— Наем ли има?

— Si, señor. Двайсет песос на година. Или сто и седемдесет песос, ако пожелаят постоянен гроб. Но както много добре знаете, народът е беден и сто и седемдесет песос е сума, която много хора изкарват за две години. Затова докарват покойниците си тук и плащат дваайсет песос с най-доброто намерение да плащат всяка година, но на следващата се оказва, че трябва да купят ново магаренце, или да хранят още едно гърло, а може пък и три гърла, а в края на краищата мъртвите не са гладни и не могат да теглят ралото; може пък да се е появила нова жена, или пък покривът се нуждае от ремонт, а мъртвите не могат да спят с живите, а и покрива няма да оправят... И така следващият наем не се плаща.

— И *тогава* какво става? Мари, слушаш ли?

Мари броеше телата. Едно, две, три, четири, пет, шест, седем, осем...

— Какво? — тихо попита тя.

— Слушаш ли?

— Мисля, че да... Какво? О, да! Слушам.

— Тогава... тогава викам *trabajador*, който в края на първата година взема лопатата си и започва да копае. Колко дълбоко мислите, че копаем, сеньор?

— Шест стъпки. Това е обичайната дълбочина.

— А, не, не. Не познахте, сеньор. Тъй като знаем, че след първата година наемът няма да се плати, погребваме най-бедните на

дълбочина две стъпки. По-малко работа, нали разбирате? Разбира се, налага се да съдим по семейството на покойния. Понякога погребваме на три или на четири стъпки, понякога на пет или шест, в зависимост от това колко заможно е семейството и какви са шансовете да не се налага да изкопаваме покойния година по-късно. И, да ви кажа, сеньор, когато погребем някого на шест стъпки, сме съвсем сигурни, че ще си остане там. Никога не ни се е налагало да изравяме покойник от тази дълбочина — толкова точно знаем финансовото състояние на хората.

Двайсет и едно, двамайт и две, двамайт и три... Устните на Мари се мърдаха и нашепваха едва чуто.

— А изровените тела се поставят тук покрай стената заедно с другите *compañeros*.

— Роднините им знаят ли, че са тук?

— *Si*. — Дребният мъж посочи. — Ето този, *vea usted?* Той е нов. Тук е само от една година. Неговите *madre* у *padre* знаят, че е тук. А имат ли пари? Не, нямат.

— Не е ли ужасно за родителите му?

Дребният мъж отговори съвсем честно.

— Изобщо не се замислят за това.

— Чу ли, Мари?

— Кое? — Трийсет, трийсет и едно, трийсет и две, трийсет и три, трийсет и четири. — Да. Изобщо не помислят за това.

— А ако наемът се плати със закъснение? — поинтересува се Джоузеф.

— В такъв случай телата се погребват за толкова време, за колкото е платено.

— Звучи ми като изнудване — каза Джоузеф.

— Трябва да живеем някак. — Дребосъкът сви рамене, без да вади ръце от джобовете си.

— Но вие сте сигурни, че никой не може да извади сто и седемдесет песос закуп — каза Джоузеф. — И затова им прибирате по двамайт песос на година, и така година след година, може и за трийсет години. Не си ли платят, заплашвате ги, че ще поставите тяхната *matasita* или малък *piño* в катакомбите.

— Трябва да живеем някак — повтори дребосъкът.

Петдесет, петдесет и едно, петдесет и две.

Мари броеше от центъра на дългия коридор, заобиколена от всички страни от мъртъвци.

Те крещяха.

Сякаш бяха скочили, бяха станали от гробовете си, раздираха с ръце съсухрените си гърди и крещяха с широко зинали уста, изплезени езици, разширени ноздри...

И бяха замръзнали така.

Всички бяха с отворени уста. Отворени в непрестанен писък. Бяха мъртви и го знаеха. Знаеха го с всяка своя фибра и с всеки изсушен орган.

Тя стоеше и слушаше как крещат.

Казват, че кучетата чуват звуци, които са недостъпни за хората, които са толкова много децибели над обичайния праг, че сякаш не съществуват.

Коридорът бе препълнен с писъци. Писъци се изсипваха от зинали от ужас усти и сухи езици. Писъци, които бяха толкова високи, че не можеха да се чуят.

Джоузеф доближи едно изправено тяло.

— Кажу „а-а-а“.

Шейсет и пет, шейсет и шест — броеше Мари сред писъците.

— Ето един интересен — каза съдържателят.

Показа им една жена — ръцете вдигнати към главата, устата широко отворена, зъбите непокътнати. Косата ѝ бе страшно разрошена, дълга и блестяща. Очите бяха като малки бледосинкави яйца в очните кухини.

— Случва се понякога. Тази жена била каталептичка. Един ден паднала като мъртва, но всъщност не била умряла — сърцето ѝ биело толкова слабо, че никой не успял да го чуе. И така беше заровена в хубав евтин ковчег...

— Не знаехте ли, че е каталептичка?

— Сестрите ѝ знаели. Но този път помислили, че наистина е умряла. А погребенията се правят бързо в това горещо градче.

— Значи е била погребана няколко часа след така наречената ѝ смърт?

— Si, точно така. И никой нямаше да разбере какво е станало, ако година по-късно сестрите ѝ не бяха отказали да платят наема, тъй като се налагало да купуват други неща. И тъй, ние изкопахме гроба,

извадихме ковчега, свалихме капака, оставихме го и погледнахме вътре...

Мари гледаше с широко отворени очи.

Жената бе дошла на себе си под земята. Драскала беше, крещяла беше, блъскала беше капака с юмруци и беше умряла от задушаване — в тази поза, с вдигнати към зиналото лице ръце, разрошена, с ужас в очите.

— Обърнете внимание, сеньор, на разликата между *нейните* ръце и ръцете на другите — каза пазачът. — Пръстите им са мирно отпуснати, спокойни като малки розички. А нейните? А, нейните! Изкривени, сякаш се е опитвала да избие капака?

— Не може ли да е от вкочаняването?

— Повярвайте, сеньор, вкочанените не блъскат по капаците. Вкочанените не пицят така, нито се гърчат, нито си изтръгват ноктите, нито избиват страничните дъски, за да се доберат до въздух. Si, всички останали са с отворени уста, тъй като не са им инжектирани балсамиращи течности, но това е просто писък на свитите им мускули, сеньор. А тази сеньорита е умряла от *muerte horrible*.

Мари тътреше крака напред-назад по коридора. Голи тела. Дрехите им отдавна бяха изгнили. Гърдите на дебелите жени се бяха превърнали в буци тесто, захвърлено в прахта. Слабините на мъжете се бяха свили като увехнали орхидеи.

— Господин Гримаса и господин Зинал — каза Джоузеф.

Насочи фотоапарата към двама мъже, замръзнали сякаш в момента, когато бяха разговаряли и жестикулирали енергично.

Натисна копчето, превъртя лентата, насочи апарата към друго тяло, щракна, превъртя, тръгна към следващото.

Осемдесет и едно, осемдесет и две, осемдесет и три. Увиснали челюсти, езици като на плезещи се деца, очи с бледокафяви ириси в очните кухини. Косъмчета, втвърдени и настръхнали от слънчевата светлина, остри като бодили, натикани над устни, по бузи, по клепачите, по веждите. Малки бради и цветове по слабините. Кожа като на барабан или пергамент, като хрупкава коричка на хляб. Жените — огромни безформени лоени неща, разтопени от смъртта. Безумни коси като гнезда — строени, разваляни и преправяни. Безукорни зъби в челюстите. Осемдесет и шест, осемдесет и седем, осемдесет и осем. Очите на Мари се втурват напред. Напред по коридора. Броят, бягат, не

спират. Напред! Бързо! Деветдесет и едно, деветдесет и две, деветдесет и три! Ето един мъж с отворен корем като хралупата в дървото, където пускаше детските си любовни писма, когато беше на единайсет! Погледът ѝ се спря на дупката под ребрата му. Надникна. Вътре приличаше на детски конструктор. Гръбнак, блюдата на тазовите кости. Останалото бе сухожилия, пергамент, кост, око, брадясала челюст, ухо, вцепенени ноздри. И разръфаният белег на пъпа. Деветдесет и седем, деветдесет и осем! Имена, места, дати, неща!

„Тази жена е умряла при раждане!“

Подобно на малка гладна кукла, преждевременно роденото дете бе завързано с тел и висеше на китката ѝ.

„А този е бил войник. Част от униформата му се е запазила...“

Погледът на Мари се мятеше напред-назад, от едната стена към другата, от ужас към ужас, от череп към череп, от ребро към ребро, вираше се като хипнотизирана в парализирани, лишени от любов и плът слабини, към мъже, превърнати от изсушаването в жени, към жени, превърнали се в противни свине. Изпълненият със страх поглед се мята и рикошира от подута гърда към зинала уста, от стена на стена, от стена на стена, отново и отново, като топка в игра — хвърлена, уловена в нокти, заклещена между тънки цицки, целият изправен хор припява играта да продължи, да продължи, да продължи, дивата игра на погледа — отскачащ, рикоширащ, сновящ по немислимата процесия, през монтажа на издигнати ужаси, свършващ най-сетне, когато погледът се блъсне в края на коридора с един последен писък!

Мари се обърна и погледна натам, където спиралното стълбище водеше нагоре към слънчевата светлина. Колко талантива е смъртта. Колко много са израженията на лицата и положенията на ръце и тяло — едно с едно не си приличат. Стояха като голите тръби на огромен занемарен парен орган, с уста като безумни клапани. И сега могъщата ръка на лудостта се е стоварила върху всички клавиши едновременно и органът е надал безкраен писък от сто гърла едновременно.

Щрак, снимка, Джоузеф превърта лентата. Щрак, снимка Джоузеф превърта лентата.

Морено, Морелос, Кантин, Гомес, Гутиерес, Виланусул, Урета, Ликон, Наваро, Итурби, Хорхе, Филомена, Нена, Мануел, Хосе, Томас, Рамона. Този е вървял, този е пял, този пък имал три жени; този умрял от това, онзи — от онова, третият — от нещо друго, четвъртият бил

застрелян, петият — наръган, а шестият просто паднал и умрял; седмият се напил до смърт, осмият умрял при правене на любов, деветият паднал от коня си, десетият кашлял кръв, единайсетият спрял сърцето си, дванайсетият много обичал да се смее, тринайсетият бил танцьор, четиринайсетата била най-красива от всички, петнайсетата имала десет деца, шестнайсетият е едно от децата, а също и седемнайсетият; осемнайсетият бил Тома и свирел добре на китара; следващите трима отглеждали царевица и имали по три любовници; дваисет и първият никога не познал любовта; дваисет и третият продавал тортила, приготвял я направо на малката си пещ на ъгъла на операта; дваисет и четвъртият биел жена си, а сега тя крачи гордо из градчето и се радва на други мъже, а той стои тук, объркан от нечестното развитие на нещата, дваисет и петият поел в белия си дроб няколко кварта речна вода и бил изваден в рибарска мрежа, дваисет и шестият бил голям мислител, а сега мозъкът му спи като сушена слива в черепа му.

— Искам да направя цветни снимки на всеки, а също и да запиша имената им и причината за смъртта — каза Джоузеф. — Ама че поразителна и иронична книжка ще се получи. Историята на живота им, а след това — снимка, както е тук.

Почукваше леко гърдите им. Издаваха кухи звуци, сякаш някой чука на врата.

Мари си проби път през писъците, висящи като мрежа по пътя ѝ. Вървеше към стълбата равномерно, в центъра на коридора, не много бавно, но и не много бързо, без да поглежда настрани. Зад нея фотоапаратът щракаше.

— Имате ли място за още? — попита Джоузеф.

— Si, señor. За много повече.

— Не бих желал да съм следващият поред, следващият в списъка ви.

— А, не, сеньор, кой ли би желал подобно нещо.

— Има ли някаква възможност да купя някоя мумия?

— О, не, не, сеньор. О, не, не. О, не, сеньор.

— Ще ви платя петдесет песос.

— О, не, сеньор, не, не, сеньор.

На пазара на нестабилни масички се продаваха останалите след Фиестата на Смъртта захарни черепа. Жени в черни ребозо седяха мълчаливо, само от време на време разменяха по някоя дума. Пред тях бяха изложени стоките им — сладки захарни скелети, захарни трупове и бели черепа. Всеки череп имаше име със златни заврънкулки — Хосе или Кармен, Рамон или Тена, Гилермо или Роза. Продаваха се евтино. Празникът на смъртта бе свършил. Срещу едно песо Джоузеф се сдоби с два захарни черепа.

Мари чакаше на тясната уличка. Видя черепите, Джоузеф и тъмните жени, които слагаха черепите в торбичка.

— Стига бе — каза Мари.

— Защо не? — попита Джоузеф.

— Не и точно след *онова*.

— Катакомбите ли имаш предвид?

Тя кимна.

— Но тези са вкусни — каза той.

— Приличат ми на отровни.

— Само защото са във формата на черепа ли?

— Не. Самата захар изглежда груба, кой знае кой ги е правил, може майсторите им да ги е болял корем.

— Скъпа Мари, всички в Мексико ги боли корем.

— Можеш да ги изядеш и двата — каза тя.

— Ех, мой бедни Йорик — въздъхна той и надникна в торбичката.

Тръгнаха по една уличка между високи сгради, чиито прозорци бяха жълти рамки и сини метални решетки и от тях се носеше миризма на тамалес, чуваше се плясък на вода по някакви скрити плочки и писукането на малки птички в бамбукови клетки. Някой свиреше на пиано Шопен.

— Шопен, при това тук. Ама че странно и страхотно. — Джоузеф погледна нагоре. — Онзи мост ми харесва. Подръж малко. — Подаде ѝ торбичката със сладките и щракна червения мост между две бели сгради. По него вървеше мъж с яркочервено серапе на раменете. — Чудесно.

Мари вървеше, гледаше Джоузеф, отдалечаваше се от него и отново се приближаваше, устните ѝ се движеха безмълвно, клепачите ѝ трепереваха, някакъв малък мускул под брадичката се бе стегнал като

жица, някакъв нерв на веждата ѝ потрепваше. Прехвърли торбичката от едната си ръка в другата. Стъпи на бордюра, някак залитна назад, размаха ръце, каза нещо, за да запази равновесие, и изпусна торбичката.

— За Бога! — Джоузеф грабна торбичката. — Виж какво направи! Ама че си непохватна!

— Сигурно трябваше да си счупя глезена — каза тя.

— Бяха чудесни черепи. И двата са натрошени. Искрах да ги запазя за приятели у дома.

— Съжалявам — едва чуто промълви тя.

— За Бога, ох, дявол да го вземе! — Той намръщено погледна в торбичката. — Може и да не успея да намеря толкова добри. Ох, не знам, предавам се!

Задуха вятър; двамата бяха сами на улицата — той се взираше в разбитите останки в торбичката, тя се губеше в сенките около нея; слънцето осветяваше отсрещната страна на улицата. Наоколо нямаше никого, светът бе сякаш много надалеч, двамата бяха сами, на хиляди мили от където и да било, на една уличка във фалшиво градче, което е пусто и около тях е пусто, само гола пустиня и кръжащи ястреби. На високия покрив на операта, на една пресечка отгук, златните гръцки статуи блестяха ярко на слънцето, грамофонът от някаква бирария ревеше ау! таримба... согазон... и всякакви чужди думи, отнасяни от вятъра.

Джоузеф затвори торбичката и я напъха яростно в джоба си.

Върнаха се в хотела в два и половина, за да обядват.

Той седеше на масата с Мари и мълчаливо гребеше с лъжицата супа *albondiga*. На два пъти тя с приповдигнат дух коментира стенописите, а той само я изгледа и продължи да се храни. Торбичката със счупените черепи беше на масата...

— Сеньора...

Кафява ръка вдигна чиниите за супа. На тяхно място се появи голям поднос енчилади.

Мари погледна подноса.

Имаше общо шестнайсет енчилади.

Протегна вилица и нож да си вземе една и спря. Остави приборите от двете страни на чинията. Погледна стените, после съпруга си и отново шестнайсетте енчилади.

Шестнайсет. Една по една. На дълга редица, плътно една до друга.

Зае се да ги брои.

Една, две, три, четири, пет, шест.

Джоузеф взе една и я изяде.

Шест, седем, осем, девет, десет, единайсет.

Свали ръце в скута си.

Дванайсет, тринайсет, четиринайсет, петнайсет, шестнайсет.

Завърши броенето.

— Не съм гладна.

Той си взе още една енчилада. Пълнежът бе обвит в папирус от царевична тортила. Бе тънка и бе една от многото, които срязва и лапна, а тя мислено дъвчеше с него и стисна очи.

— Какво? — попита той.

— Нищо.

Останаха тринайсет енчилади — като малки вързопчета, като свитьци.

Той изяде още пет.

— Не ми е добре — каза тя.

— Ще ти стане, ако се храниш.

— Не.

Той свърши с енчиладите, после отвори торбичката и извади един от наполовина унищожените черепа.

— Тук ли?

— Защо не? — Той лапна една захарна очница и задъвка. — Не е зле — отбеляза. Лапна още едно парче от черепа. — Никак даже не е зле.

Тя погледна името върху черепа.

Пишеше *Мари*.

Невероятно бе как само му помогна да си съберат багажа. В кинопрегледите можеше да се види как хора скачат от трамплини в басейни, а в следващия момент кадрите тръгват обратно и скачачите отново се появяват от водата и стъпват на дъската. Сега пред очите на Джоузеф костюмите и роклите политаха по кутии и куфари, шапките пърхаха като птици и кацаха в кръгли кутии, обувките сякаш тичаха по

пода като мишки и скачаха в пътните чанти. Куфарите се затвориха, закопчалките щракнаха, завъртяха се ключове.

— Готово! — възкликна тя. — Всичко е събрано! О, Джо, така се радвам, че успях да те накарам да размислиш.

Тя тръгна към вратата.

— Чакай, нека ти помогна — каза той.

— Не са тежки.

— Но ти никога не си носила куфарите. А и не е нужно. Ще извикам момче.

— Глупости — каза тя, задъхваше се от тежестта на багажа.

Едно момче хвана куфарите от вратата.

— Señora, por favor!

— Да сме забравили нещо? — Той погледна под двете легла, излезе на балкона и погледна към площада, върна се, отиде до банята, погледна шкафчето и мивката. — Ето — каза и излезе, държеше нещо. — Забравила си си часовника.

— Така ли? — Тя си го сложи и излезе.

— Не знам — поколеба се той. — Много е късно да напускаме.

— Само три и половина е — каза тя.

— Не знам... — повтори той.

Огледа стаята, излезе, затвори вратата, заключи и слезе надолу, като подрънкваше ключовете.

Тя вече бе в колата — настанена, със сгънато на скута ѝ палто; облечените в ръкавици ръце гладеха плата. Той излезе да наглежда товаренето на багажа, после отиде при предната врата и почука на прозореца. Тя отключи.

— Е, тръгваме! — възкликна тя и се разсмя; лицето ѝ бе зачервено, очите ѝ блестяха трескаво. Наведе се напред, сякаш движението на тялото ѝ ще накара колата да тръгне надолу по склона. — Скъпи, благодаря ти, че позволи да изтегля парите за тази нощувка. Сигурна съм, че в Гуадалахара ще ни хареса много повече. Благодаря ти!

— Аха — отвърна той.

Пъхна ключа в запалването и го завъртя.

Нищо не се случи.

Опита отново. Устните на Мари трепнаха.

— Трябва да загрее — каза тя. — Снощи беше студено.

Той опита отново. Пак нищо.

Ръцете на Мари се отпуснаха в скута ѝ.

Джоузеф опита още шест пъти.

— Е — предаде се накрая и се облегна назад.

— Опитай отново, следващия път ще стане — окуражи го тя.

— Безсмислено е — рече той. — Нещо не е наред.

— Е, трябва да опиташ още веднъж.

Той опита още веднъж.

— Ще тръгне, сигурна съм — каза тя. — Запалването включено ли е?

— Включено е. Да, *включено е*.

— Не ми се вижда да е включено.

— Ето — показа ѝ той, като завъртя ключа.

— Е, *сега* опитай — каза тя.

— Ето. — Той опита и отново не стана нищо. — *Казах* ти.

— Нещо не го правиш както трябва; този път почти запали! — възкликна тя.

— Ще изтощя акумулатора. Бог знае къде тук може да се намери нов.

— Добре, изтощи го. Сигурна съм, че следващия път ще запали!

— Е, пробвай ти, щом си толкова добра. — Джоузеф излезе от колата и ѝ направи знак да седне зад волана. — Давай!

Тя прехапа устна и се настани зад волана. Ръцете ѝ сякаш изпълняваха някаква малка тайнствена церемония; с движения на ръцете и тялото се опитваше да преодолее гравитацията, триенето и всеки друг природен закон. Натисна стартера с обувка без ток. Колата остана тържествено тиха. Слаб писък се изтръгна от стегнатите ѝ устни. Натисна стартера до последно, разнесе се остра миризма и я накара да се закашля.

— Задръсти го — каза той — Страхотно! А сега се върни на мястото си, ако обичаш.

Извика три момчета и те забутаха колата надолу по склона. Той скочи зад волана. Колата набра скорост, подскачаше и дрънчеше. Лицето на Мари грейна в очакване.

— Сега ще запали! — възкликна тя.

Само че тя не запали. Стигнаха тихо до бензиностанцията в подножието на хълма, като се подрусваха леко на калдъръма, и спряха

при колонките.

Мари седеше, без да каже нищо, и когато служителят излезе от бензиностанцията, вратата ѝ остана заключена, а прозорецът — вдигнат. Човекът трябваше да заобиколи от страната на мъжа ѝ.

Механикът се изправи от двигателя, намръщи се към Джоузеф и двамата тихо заговориха на испански.

Тя свали прозореца и се заслуша.

— Какво казва?

Двамата мъже продължаваха да говорят.

— Какво казва? — настоятелно повтори тя.

Мургавият механик махна към двигателя. Джоузеф кимна и разговорът продължи.

— Какво има? — поинтересува се Мари.

Джоузеф се намръщи към нея.

— Не можеш ли да изчакаш малко? Не мога да слушам и двама ви.

Механикът хвана Джоузеф за лакътя. Размениха си много думи.

— А сега какво казва? — попита тя.

— Казва... — започна Джоузеф, но не довърши, тъй като мексиканецът го задърпа към двигателя и го накара да се наведе и да види какво е открил.

— Колко ще струва? — извика тя през прозореца към наведените им гърбове.

Механикът каза нещо на Джоузеф.

— Петдесет песос — отвърна мъжът ѝ.

— Колко време ще отнеме?

Дискусията продължи.

Слънцето се спускаше към хоризонта. Тя го погледна — беше увиснало над дърветата край гробището. Сенките се удължаваха все повече и повече, докато не обхванаха долината изцяло. Само небето бе недокоснато и синьо.

— Два дни, може би три — каза ѝ Джоузеф.

— Два дни! Не може ли да я поправи колкото да стигнем до следващото градче и да направим ремонта там?

Джоузеф попита механика. Той отговори.

— Не, ще трябва да свърши цялата работа — каза Джоузеф на жена си.

— Но защо, защо, толкова е глупаво, не, не е нужно да прави целия ремонт, кажи му, Джо, кажи му го, може да побърза и да го оправи...

Двамата мъже не й обърнаха внимание. Отново разговаряха сериозно.

Всичко този път мина много по-бавно. Разопаковането на багажа. Той разопакова своя, тя остави нещата си до вратата.

— Нищо не ми трябва — каза и остави куфара си заключен.

— Ще ти трябва нощница.

— Ще спя гола.

— Е, вината не е моя... — каза той. — Проклетата кола се счупи.

— По-късно можеш да слезеш и да ги наблюдаваш как работят.

Седна на ръба на леглото. Бяха в нова стая. Беше отказала да се върнат в старата. Каза, че нямало да издържи. Искаше нова стая, за да й се струва, че е в нов хотел и в нов град. И ето че се бяха преместили, но прозорецът отново гледаше към площада и подстриганите дървета.

— Джо, наистина слез и ги виж какво правят. Ако не го направиш, може да ни мотаят със седмици! — Тя го погледна. — Трябва да си там долу, вместо да се мотаеш тук.

— Ще слеза — каза той.

— И аз ще слеза с теб. Искам да си купя някакви списания.

— В градче като това едва ли ще се намерят американски списания.

— Все пак нищо не ми пречи да потърся, нали?

— Освен това не ни останаха много пари — каза той. — Не ми се иска да се обаждам в банката. Ще отнеме ужасно много време и не си заслужава разправиите.

— Е, поне за списания ще стигнат, надявам се.

— Може би за едно-две — каза той.

— За толкова, колкото поискам! — трескаво възкликна тя от леглото.

— За Бога, и сега в колата имаш цял куп списания. „Поуст“, „Колиър“, „Меркюри“, „Атлантик“, „Монтлис“, „Барнаби“, „Супермен“! Не си изчела и половината от статиите.

— Но те не са нови — каза тя. — Стари са, аз ги *прегледах*, а след като си прегледал нещо...

— Опитай се да ги прочетеш, вместо да ги разглеждаш.

Слязоха долу. На площада бе съвсем тъмно.

— Дай ми няколко песос — каза тя. Той ѝ даде. — Научи ме как да питам за списания на испански.

— *Quiero una publicacion Americano* — каза той и продължи да крачи бързо.

Тя повтори със запъване фразата и се засмя.

— Благодаря.

Той продължи надолу към сервиза, а тя зави в най-близката *farmacia botica*; всички списания на стойката пред нея бяха с напълно непознати цветове и имена. Погледът ѝ бързо пробяга по заглавията и спря върху стария мъж зад тезгяха.

— Имате ли американски списания? — попита тя на английски; не събра кураж да опита на испански.

Старецът я зяпна неразбиращо.

— *Habla ingles?* — попита тя.

— *No, señorita.*

Опита се да си спомни верните думи.

— *Quiero...* не! — Запъна се. Почна отново. — *Americano...* въъ... спи-са-нио?

— О, по, *señorita!*

Ръцете ѝ се разпериха широко и после се спуснаха от двете ѝ страни, подобно на челюсти. Устата ѝ се отвори и затвори. Сякаш виждаше магазинчето през някакъв воал. Беше тук, тук бяха и малките хора като от печен кирпич, на които не можеше да каже и една дума и чийто език не разбираше, беше в градче, в което хората не ѝ говореха и тя не говореше на тях по друг начин, освен с изчервяване и объркване. А градчето бе заобиколено от пустиня и време, домът ѝ бе някъде много далеч, сякаш в някакъв друг живот.

Обърна се и побърза да се махне.

Обиколи магазин след магазин, но не намери никакви списания освен онези с окървавени бикове, убити хора или сладникави свещеници по кориците. Накрая все пак успя да купи три броя „Поуст“ — така им се зарадва, че се засмя и остави хубав бакшиш на продавача в малкото магазинче.

Притиснала с две ръце списанията към гърдите си, забърза по тесния тротоар, прескочи канавката, тичешком пресече улицата, изпя едно ла-ла, скочи на отсрещния тротоар, позатича се още малко, усмихна се вътрешно и продължи напред с полузатворени очи, като вдишваше миришещия на въглища вечерен въздух и усещаше как ветреецът милва ушите ѝ.

Звездите хвърляха златни отблясъци от високо кацналите гръцки статуи на операта. Някакъв мъж мина край нея в сенките, носеше кошница на главата си. В кошницата имаше хлябове.

Тя погледна мъжа и кошницата и внезапно застина; вътрешната ѝ усмивка изчезна, ръцете ѝ престанаха да притискат списанията. Гледаше как мъжът върви, вдигнал една ръка да придържа кошницата. Продължи по улицата в мрака, а списанията се изплъзнаха от пръстите на Мари и се разпиляха по тротоара.

Тя бързо ги вдигна и побягна с всички сили към хотела. Едва не падна, докато се качваше по стълбите.

Седеше в стаята. Списанията бяха пръснати от двете ѝ страни и в краката ѝ. Беше направила от тях малък замък със спускаеми решетки от думи и се бе оттеглила в него. Около нея бяха всички стари списания, които бе купувала и разглеждала през предишните дни — те бяха външната бариера. Вътрешната бе в скута ѝ — трите нови, макар и опърпани списания „Поуст“. Ръцете ѝ трепереха от желание да разгърнат страниците; гладните ѝ очи искаха да четат ли, четат и четат... Щеше да ги изследва страница след страница, ред по ред. Нямаше да пропусне нито ред, нито една запетайка, щеше да обърне подробно внимание на всяка мъничка реклама и цвят. А освен това (тя се усмихна на откритието) в другите списания в краката ѝ все още имаше реклами и карикатури, които бе подминала; тези малки късчета щяха да бъдат събрани и използвани след това.

Щеше да прочете първото списание тази вечер — да, тази вечер щеше да се посвети на първия великолепен „Поуст“. Щеше да го погълне страница по страница, а утре вечер — ако изобщо имаше утре вечер, но пък може би нямаше да има, може би двигателят щеше да запали и щеше да има миризма на отработени газове, шум на гумите по пътя и вятър от прозореца, който да развява косата ѝ — но нека просто да предположим, че ще има утре вечер тук, в тази стая. Е,

тогава я чакаха още две списания — едно за утре вечер и още едно за следващата. Всичко бе спретнато подредено в ума ѝ. Обърна първата страница.

Прелисти втората. Очите ѝ пробягаха по нея, пръстите ѝ несъзнателно докоснаха ъгълчето и се приготвиха да обърнат третата страница, часовникът тиктакаше на китката ѝ, времето минаваше, а тя седеше и прелистваше страници, прелистваше и жадно разглеждаше хората по снимките — хора, живеещи в друга страна и в друг свят, свят на неоновии реклами, храбро прогонващи нощта с алени пръчки, където миризмите бяха домашни миризми, хората изговаряха хубави думи, и тя продължаваше да прелиства страниците, прочете всички редове и страниците летяха под пръстите ѝ като ветрило. Хвърли долу първото списание, сграбчи и прелисти второто за половин час, хвърли и него, взе третото, захвърли го след петнайсет минути и откри, че ѝ е трудно да диша, че цялото ѝ тяло се е стегнало от напрежение. Постави длан на тила си.

Някъде духаше лек ветрец.

Косъмчетата на тила ѝ бавно настръхнаха.

Докосна ги с бледата си ръка, сякаш докосваше глухарче.

Лампите на площада се люлееха като луди фенерчета на вятъра. Вятърът гонеше хартии на цели ята. Сенки се очертаваха и изчезваха под клатеците се лампи ту на една, ту на друга страна — сега е тук, сега там, сега пък изобщо я няма и всичко е студена светлина, сега пък няма светлина и всичко е ужасно черна сянка. Лампите скърцаха на дългите си метални синджири.

Ръцете ѝ започнаха да треперят. Виждаше ги как треперят. Тялото ѝ започна да трепери. Под най-ярката от най-ярките и най-крещящи поли, която бе сложила бързо пред огледалото с размерите на ковчег, под ризата от изкуствена коприна тялото ѝ бе обтегнато като жица, само сухожилия и възбуда. Зъбите ѝ тракаха. Червилото ѝ се размаза, едната устна се впи в другата.

Джоузеф почука на вратата.

Приготвиха се за лягане. Той се бе върнал с новината, че нещо било направено, но щяло да отнеме време, така че трябвало да ги следи и утре.

— Само не чукай на вратата — каза тя, докато се събличаше пред огледалото.

— Тогава остави отключено.

— Нека си е заключена. Само недей да чукаш. Повикай ме.

— Какво му е лошо на почукването?

— Звучи ми шантаво.

— Какво ще рече шантаво?

Тя не успя да отговори. Гледаше се в огледалото — гола, с ръце отстрани; гледаше гърдите, бедрата и цялото си тяло; то се движеше, усещаше пода под себе си, стените и въздуха около себе си, гърдите ѝ щяха да познаят ръцете, ако те ги помилват, стомахът ѝ нямаше да издаде кух звук, ако бъде докоснат.

— За Бога, стига си стояла и си се възхищавала на себе си. — Той вече беше в леглото. — Какво правиш? Защо вдигаш ръцете си по този начин, защо закриваш лицето си?

Той изгаси лампата.

Не можеше да говори с него, защото не знаеше думите, които знаеше той, а той не би разбрал нейните думи. Отиде в леглото си и се пъкна под завивките, а той лежеше с гръб към нея в своето легло, и бе също като кафявите хора в това затънтено градче на Луната, а истинската Земя бе някъде другаде, толкова далеч, че трябваше да лети в космоса, за да стигне до нея. Само да можеха да си говорят! Толкова хубава щеше да е нощта, толкова лесно щеше да се диша, кръвта ѝ нямаше да пулсира така в глезените, в китките и в подмишниците! Но разговор нямаше и нощта бе десет хиляди тиктакания и десет хиляди усуквания на одеялото, възглавницата бе като малка топла пещ под шията, тъмнината на стаята я обгръщаше отвсякъде като черна мрежа против комари и всяко движение я затягаше все повече. Да бяха разменили една, поне една дума. Но дума нямаше и вените продължиха да туптят в китките ѝ, сърцето тътнеше, раздухваше малкия въглен на страха, който светеше с кървавочервена светлина, пулсираше отново и отново — вътрешна светлина, в която против желанието си, сякаш омагьосано, се взираше вътрешното ѝ зрение. И всичко това бе овлажнено от потта на горящото ѝ тяло, и тя залепна бързо между тежките одеяла като растение, смачкано и изсушено между страниците на тежка книга.

Лежеше така в дългите среднощни часове, и ето че отново стана дете. Лежеше, сърцето ѝ туптеше като истерична тамбурина, после се успокояваше, събуждаха се бавните тъжни мисли за бронзовото детство, когато всичко бе слънце сред зелени дървета, слънце във водата и слънце в русите детски коси. Лица се носеха по въртележките на спомените — ето едно от тях се носи насреща ѝ, изравнява се с нея и изчезва от дясната ѝ страна; друго долита отляво, Мари долавя кратък фрагмент от разговор, но лицето отново изчезва. Отново и отново. Нощта бе наистина безкрайна. Успокояваше се с мисълта, че утре колата ще тръгне, че ще чуе мощния гърлен глас на мотора и пътят ще засъска под тях. Усмихна се в тъмното от удоволствие. Ами пък ако колата не тръгне? Сгърчи се в мрака като лист изгоряла хартия. Всичко в нея се сви, а часовникът продължаваше да тиктака — тик-тик-тик, и отново тик-тик-тик, и отново...

Утро. Погледна съпруга си, изпънат и спокоен на леглото. Ръката ѝ бе отпусната в прохладното пространство между двете легла. През цялата нощ бе останала там. Веднъж я бе протегнала към него, но разстоянието бе прекалено голямо и не успя да го стигне. Рязко се бе отдръпнала с надеждата, че не е усетил безмълвното ѝ движение.

Ето го, лежи срещу нея. Затворил очи, ресниците са се преплели като пръсти. Диша толкова леко, че движението на гръдния му кош едва се забелязва. Както обикновено, по това време вече е успял да се освободи от пижамата си. Гол е от кръста нагоре. Останалата част е под завивките. Главата му лежи на възглавницата, в замислен профил.

По брадичката му имаше четина.

Очите ѝ белееха в утринната светлина. Те бяха единствените движещи се неща в стаята — бавно напред и назад, проследяващи анатомията на мъжа срещу нея.

Всяко косъмче бе свършено. Мъничък сноп слънчева светлина от щората попадна на брадичката му и освети, подобно на шиповете на латерна, всяко отделно косъмче.

По китките му имаше малки навити черни косъмчета, също свършени, всяко съвсем отделно, лъскаво и блестящо.

Косата му бе непокътната, тъмен кичур до тъмен кичур, от върха до корените. Прекрасно оформени уши. Безукорни зъби зад устните.

— Джоузеф! — изкрещя тя.

— Джоузеф! — изкрещя отново и скочи ужасена.

Бам! Бам! Бам! — биеше гръмовно камбаната на огромната катедрала от отсрещната страна на улицата.

Гълъби се издигнаха с пляскане в бял въртоп, сякаш безброй списания разлистваха бясно страниците си зад прозореца. Гълъбите направиха кръг над площада и полетяха нагоре. Бам! — продължаваха камбаните. Писна клаксон на такси. Някъде далеч надолу по улицата музикална кутия свиреше „Cielito Lindo“.

Всичко това заглъхна в капенето на чешмата в банята.

Джоузеф отвори очи.

Жена му седеше на леглото си и се взираше в него.

— Помислих си... — Той примигна. — Не. — Затвори очи и поклати глава. — Просто камбани. — Въздъхна. — Колко е часът?

— Не знам. Не-не, знам. Осем.

— Мили Боже — промърмори той и се обърна. — Можем да спим още три часа.

— Трябва да станеш! — извика тя.

— Още никой не е станал. Няма да се появят в гаража до десет. Много добре знаеш, че не можеш да ги накараш да се размърдат. Хайде по-тихо.

— Но ти трябва да станеш!

Той се обърна. Слънчевите лъчи осветиха в бронзово черните косъмчета на горната му устна.

— *Защо?* Защо, за Бога, *трябва* да стана?

— Трябва да се избърснеш! — почти изкрещя тя.

Той изстена.

— Значи трябва да стана в осем и да тичам да се сапунисвам само защото трябва да се обръсна.

— Наистина трябва.

— Няма да се бръсна, докато не стигнем Тексас.

— Не можеш да обикаляш като някакъв скитник!

— Мога и ще го направя. Бръсна се трийсет проклети сутрини подред и за всеки случай пъхам вратовръзка в джоба на панталона си. Отсега нататък — никакви панталони, никакви вратовръзки, никакво бръснене, нищо.

Дръпна толкова рязко одеялото до ушите си, че отви единия си гол крак.

Кракът бе провесен през ръба на леглото, топъл и бял на слънцето. Всяко малко черно косъмче бе съвършено.

Очите ѝ се разшириха, фокусираха, втренчиха в него.

Притисна длан към устата си.

Цял ден влизаше и излизаше в и от хотела. Не се обръсна. Вървеше по площада долу. Вървеше толкова бавно, че ѝ се искаше да може да хвърли мълния по него от прозореца. Спря да си поговори с управителя на хотела под едно от подстриганите дървета, разгледа как блестят статуите на операта на свежите утринни лъчи, постоя на ъгъла, наблюдаваше движението. А движение нямаше! Стоеше си там просто така, губеше си времето, не се обръщаше към нея. Трябваше да се затича надолу по улицата, защо не се понесе към гаража, да заблъска по вратата, да се развика на механиците, да ги сграбчи за коланите, да им натика носовете в двигателя! А вместо това той си стоеше и гледаше нелепото движение. Куца свиня, мъж с колело, ффорд модел 1927 и три полуголи деца. Давай, давай, давай, изкрещя мислено тя и едва не счупи прозореца.

Шляейки се, прекоси улицата. Зави на ъгъла. По целия път до гаража щеше да спира пред витрините, да чете надписите, да снима, да докосва керамични изделия. Може би щеше да спре за бира. Господи, разбира се. Бира.

Тя слезе на площада, разходи се на слънце, потърси още списания. Почисти ноктите си, лакира ги, взе вана, отново излезе на площада, яде съвсем малко и се върна в стаята, за да си дояде със списанията.

Не легна. Страх я беше. Всеки път, когато се унасяше, детството ѝ отново се появяваше в безпомощна меланхолия. Стари приятели, деца, които не бе виждала и за които не се бе сещала от двайсет години, изпълваха ума ѝ. И си мислеше за неща, които е искала да направи и така и не ги е направила. Искаше да се обади на Лайла Холдريدж през осемте години, откакто завършиха колежа, но някак така и не го бе направила. Какви приятелки бяха само! Скъпата Лайла! Мислеше си за книгите, за чудесните нови и стари книги, които винаги бе искала да купи и прочете, но никога нямаше да го направи. Как само обичаше книгите и миризмата на книги. Мислеше си за хиляди стари тъжни неща. Цял живот бе искала да има книгите за Оз, но така и не си

ги бе купила. Защо? Защо не го направи, докато все още има живот? Това щеше да е първото нещо, което щеше да направи, щом се върнеше в Ню Йорк! И незабавно щеше да звънне на Лайла! И щеше да се види с Бърт и Джими, с Хелън и Луис, щеше да се върне в Илинойс, да обиколи местата от детството и да види стари забравени неща. Стига да се върне в Щатите. Стига да се върне. Сърцето ѝ биеше болезнено в гърдите, спираше, задържаше, после отново биеше. Ако изобщо се върне.

Лежеше и критично се вслушваше в биенето на сърцето си.

Туп-туп-туп. Пауза. Туп-туп-туп. Пауза.

Ами ако спре, докато го слуша?

Ето!

Тишина вътре в нея.

— Джоузеф!

Скочи. Сграбчи гърдите си, сякаш искаше да стисне замлъкналото сърце, да го накара да заработи отново!

То се отвори вътре в нея, затвори се, разтрепери се и нервно изстреля двайсет бързи удара!

Отпусна се в леглото. Ами ако отново спре и този път не тръгне? Какво тогава? Какво щеше да стане? Щеше да умре от страх, ето какво. Ама че виц. Да умреш от страх, ако сърцето ти спре да бие. Трябваше да продължи да го слуша, за да продължава да работи. Искеше да се прибере у дома, да се види с Лайла, да купи книгите, да танцува отново, да се разхожда в Сентръл Парк и... да слуша...

Туп-туп-туп. Пауза.

Джоузеф почука на вратата. Джоузеф почука на вратата и колата все още не беше поправена, и щеше да има още една нощ тук; и Джоузеф не се обръсна, и всяко косъмче на брадичката му бе съвършено, и всички магазинчета за списания бяха затворени, и нямаше повече списания, и двамата вечеряха — съвсем мъничко от нейна страна, — и той излезе да си направи вечерна разходка из градчето.

Тя отново седна на стола и усети как космите на тила ѝ бавно започват да се надигат, сякаш някой прокарваше магнит над тях. Беше много слаба и не можеше да се мръдне от мястото си; нямаше тяло, бе само удари на сърце, огромно пулсиране на топлина и болка между

четирите стени на стаята. Очите ѝ горещи и бремени, подути от плода на ужаса зад издутите опънати устни.

Усети как дълбоко в нея първото миниатюрно зъбно колелце прескочи. Още една нощ, още една нощ, още една нощ, помисли си. И тя ще е по-дълга от отминалата. Първото колелце прескочи, махалото пропусна един мах. Последваха второто и третото колелца. Бяха свързани — миниатюрното с мъничко, мъничкото с малко по-голямо, малко по-голямото с голямо, голямото с много голямо, много голямото с грамадно, грамадното с огромно, огромното с титанично...

Червен ганглий, не по-голям от алена нишка, се скъса и затрепери; загърчи се нерв като червено ленено конче. Дълбоко в нея някаква малка верига се повреди и ето че цялата излязла от равновесие машина щеше да започне да дрънчи и да се разпада.

Не се съпротивяваше. Остави го да я мъчи и ужасява, да я кара да плувне в пот, да разтърсва гръбнака ѝ и да пълни устата ѝ с някакво ужасно вино. Сякаш в нея имаше счупен жироскоп, който се накланяше на една страна, после на друга, блъскаше се, препъваше се, виеше. Цветът на лицето ѝ изчезна като светлината от изключена лампа, кристалните страни на крушката показваха вени жички, всичките безцветни...

Джоузеф бе в стаята — явно бе влязъл, но тя дори не го бе чула. Беше в стаята, но това нямаше значение, не бе променил нищо с идването си. Приготвяше се за лягане и не каза нищо, докато крачеше насам-натам; тя също не каза нищо, а просто се отпусна в леглото, докато той вървеше в изпълненото с дим пространство отвъд нея. Веднъж изрече някакви думи, но тя не го чу.

Засичаше времето. На всеки пет минути поглеждаше часовника си и той се тресеше, и времето се тресеше, и петте ѝ пръста така трепереха, че понякога изглеждаха като петнайсет. Треперенето не спираше. Помоли за вода. Завъртя се в леглото си. Вятърът духаше отвън, люлееше лампите и пращаше откоси светлина, улучващи сградите със странични удари, каращи прозорците да проблясват като отворени очи и бързо да се затварят, когато лампата се залюляваше в някаква друга посока. Долу след вечеря всичко бе притихнало, до смълчаната им стая не достигаше нито звук. Той ѝ подаде чаша вода.

— Студено ми е, Джоузеф — каза тя, зарила се дълбоко в завивките.

— Нищо ти няма — каза той.
— Напротив, има ми. Не ми е добре. Страх ме е.
— Няма от какво да се страхуваш.
— Искам да вземем влак до Щатите.
— Влак има в Леон, но не и тук — рече той, докато палеше поредната цигара.
— Да идем в Леон.
— С тукашните таксита, с тези шофьори и да оставим колата тук?
— Да, искам да се махна.
— Утре ще се почувстваш по-добре.
— Няма, сигурна съм. Не ми е добре.
— Връщането на колата може да ни струва стотици долари — каза той.
— Не ме интересува. Имам двеста долара в сметката си. Аз ще платя. Моля те, нека си идем у дома.
— Утре, като изгрее слънцето, ще се почувстваш по-добре. Зле ти е, защото няма слънце.
— Да, няма слънце, духа вятър — прошепна тя, затвори очи и се заслуша. — Каква самота има във вятъра. Странна страна е Мексико. Всички тези джунгли и пустини, и празни пространства, и тук-там по някое градче като това, с няколко улични лампи, които можеш да изгасиш с щракване на пръсти...
— Страната е доста голяма — отбеляза той.
— Тези хора никога ли не се чувстват самотни?
— Свикнали са по този начин.
— А не се ли страхуват?
— Имат си религия срещу това.
— Иска ми се аз да имах религия.
— В мига, в който намериш религия, преставаш да мислиш — рече той. — Вярваш в едно нещо прекалено силно, сам се затваряш за нови идеи.
— В момента ми се иска точно това — едва прошепна тя. — Да нямам място за нови идеи, да спра да мисля, да вярвам в едно-единствено нещо толкова много, че да не ми остава време да се страхувам.
— Ти не се страхуваш.

— Ако имах религия — продължи тя, без да му обръща внимание, — щях да имам някакъв лост, с чиято помощ да се повдигна. Но аз нямам лост и не знаая как да се справя.

— О, Господи... — промърмори той, докато седнаше.

— А преди имах религия — каза тя.

— Баптистка.

— Не, това бе, когато бях на дванайсет. Преодолях го. Искам да кажа... по-късно.

— Никога не си ми казвала.

— Би трябвало да знаеш.

— Каква религия? Гипсови светци в църковната ризница? Някакъв специален светец, към когото си отправяла молитвите си?

— Да.

— И той отговаряше ли им?

— От време на време. В последно време — никак. Вече никак. От години е така. Но аз продължавам да се моля.

— Кой е този светец?

— Свети Йосиф.

— Свети Йосиф. — Той стана и си наля вода от гарафата. В стаята се чу самотно бълбукане. — Джоузеф. Моето име.

— Съвпадение — каза тя.

Известно време двамата се гледаха в очите.

Джоузеф се извърна.

— Гипсови светци — каза и изпи водата.

— Джоузеф? — каза тя след кратко мълчание.

— Да?

— Хвани ми ръката, моля те.

— Жени — въздъхна той. Приблужи се и хвана ръката ѝ. След минута тя я дръпна и я скри под одеялото, ръката на Джоузеф остана празна.

— Няма значение — каза тя с разтреперан глас и затворени очи.

— Не е толкова хубаво, колкото си го представях. Хубаво е, когато си представям как те моля да подържиш ръката ми.

— Господи — промърмори той и отиде в банята. Тя изгаси лампата. Единствената светлина идваше от цепката под вратата на банята. Заслуша сърцето си. Биеше равномерно, по сто и петдесет удара в минута, и тя продължаваше да усеща ситното треперене в

костния си мозък, сякаш във всяка кост на тялото ѝ имаше затворена като в бутилка муха — бръмчи, стрелка се насам-натам, бръмчи, бръмчи дълбоко в нея. Очите ѝ сякаш се обърнаха навътре, за да гледат как сърцето ѝ тупти и се разкъсва на парчета в гърдите.

Съпругът ѝ пусна чешмата в банята. Миеше си зъбите.

— Джоузеф!

— Да — отговори той зад затворената врата.

— Ела тук.

— Какво искаш?

— Искам да ми обещаеш нещо. Моля те, много те моля.

— Какво е?

— Първо отвори вратата.

— *Какво е?* — настоятелно повтори той зад затворената врата.

— Обещай ми... — каза тя и млъкна.

— Какво да ти обещаая? — попита той след дълга пауза.

— Обещай ми... — каза тя.

Не можеше да продължи. Остана да лежи в леглото си. Той не каза нищо. Мари чуваше как часовникът и сърцето ѝ бият в унисон. Фенерът над входа на хотела изскърца.

— Обещай ми, че ако нещо се... случи — чу тя собствения си глас, приглушен и парализиран, сякаш се намираше на някой от околните хълмове и говореше оттам, — ... че ако нещо се случи с мен, няма да позволиш да бъда погребана в гробището над онези ужасни катакомби!

— Стига глупости — каза той зад вратата.

— Обещавах ли ми? — попита тя с широко отворени очи в тъмното.

— От всички възможни глупости измисли най-голямата.

— Обещай, *моля те*, обещавай.

— Утре ще ти мине — каза той.

— Обещай ми, за да мога да заспя. Ще успея да заспя само ако кажеш, че няма да позволиш да ме погребат там. Не искам да ме погребват там.

— Направо не знам — каза той, останал вече без капка търпение.

— Моля те.

— Защо трябва да обещавам такива нелепи неща? — възкликна той. — Утре ще бъдеш наред. А освен това, ако умреш, ще изглеждаш

чудесно в катакомбите между господин Гримаса и господин Зинал, със закичени в косата грамофончета.

Разсмя се от сърце.

Мълчание. Мари лежеше в тъмното.

— Не си ли съгласна, че ще изглеждаш добре там? — със смях попита той зад вратата.

Тя не каза нищо в тъмната стая.

— *Не си ли съгласна?* — рече той.

Някой мина долу по площада, тихите му стъпки се отдалечиха.

— М? — попита я той, търкаше си зъбите.

Тя лежеше и се взираше в тавана, гърдите ѝ се издигаха и отпускаха все по-бързо и по-бързо, въздухът влизаше и излизаше, влизаше и излизаше през ноздрите ѝ, от прехапаните ѝ устни потече тънка струйка кръв. Очите ѝ бяха много широко отворени, ръцете ѝ сляпо мачкаха чаршафите.

— М? — отново попита той зад вратата.

Тя не отговори.

— Че как иначе — говореше си сам той. — Хубава, и още как — промърмори през шума на течащата вода. Изплакна устата си. — Че как иначе.

Откъм леглото не се чуваше нищо.

— Странно нещо са жените — каза той на отражението си в огледалото.

Тя лежеше в леглото си.

— И още как. — Направи си гаргара с някакъв антисептик и изплю. — Утре ще бъдеш наред.

Нито дума от нея.

— Ще оправят колата.

Тя не каза нищо.

— Ще съмне, преди да се усетиш. — Сега свалеше капачки на някакви неща, слагаше освежител на лицето си. — А и ще оправят колата утре, най-късно вдругиден. Няма да имаш нищо против още една нощ тук, нали?

Тя не отговори.

— *Нали?*

Никакъв отговор.

Светлината от цепката угасна.

— Мари?

Той отвори вратата.

— Спиш ли?

Тя лежеше с широко отворени очи, гърдите ѝ се повдигаха и отпусаха.

— Спиш — каза той. — Е, лека нощ, госпожо.

Легна в леглото си.

— Уморена си — каза той.

Никакъв отговор.

— Уморена...

Вятърът подмяташе лампите навън; стаята бе тъмна и черна, а той вече задрямваше.

Тя лежеше с широко отворени очи, часовникът тиктакаше на китката ѝ, гърдите ѝ се повдигаха и отпусаха.

Беше чудесен ден за пресичане на Тропика на Рака. Колата се носеше по извиващия се път към Съединените щати, сбогуваше се с джунглата, ръмжеше между зелените хълмове, пъргаво вземаше всеки завой, оставяше след себе си едва видима следа от синкав дим. Вътре в блестящия автомобил седеше Джоузеф с румено лице и панамена шапка, сложил в скута си неизменния фотоапарат; на левия ревер на жълто-кафявото му сако бе забодена черна копринена лентичка. Гледаше как пейзажът прелита край него и разсеяно понечи да направи жест към мястото до себе си, но спря. На лицето му се изписа малко глуповата усмивка и той отново се обърна към прозореца, тананикаше си нещо неопределено, а дясната му ръка бавно се плъзна да докосне седалката до него...

Която бе празна.

---

[1] Дълъг мексикански шал — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.